

Kansalaisaloitteen otsikko

Kannabis lailliseksi, säännellyksi ja verolle

Aloitteen päiväys

20.10.2022

Aloitteen muoto

Ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä

Aloitteen sisältö

Ehdotamme ryhtymistä lainvalmisteluun, jolla kannabiksen laittomuus kumotaan ja se korvataan seuraavasti:

- Kannabiksen käyttö, hallussapito, omatarveviljely, valmistus ja myynti sallitaan ikärajoin.
- Luodaan muihin päihteisiin rinnastuva kannabiksen valmistuksen ja myynnin sääntelyjärjestelmä ottaen oppia kannabiksen jo laillistaneiden valtioiden ja osavaltioiden kokemuksista. Sääntelyllä tavoitellaan haittojen minimointia yksilöille ja yhteiskunnalle, alkoholi- ja tupakkalainsäädännön tavoin.
- Asetetaan kannabikselle vero, jolla korvataan sen aiheuttamat haitat yhteiskunnalle.
- Määritellään päihdyttävän kannabiksen ja ei-päihdyttävän kannabiksen eli hampun ero selkeästi, jotta hampua kasvattavat maatalousyrittäjät voivat toimia alallaan.
- Poistetaan kannabiksen käyttömerkinnät sekä vähäisestä kasvatuksesta ja myynnistä aiheutuneet rikosrekisteri- ja muut vastaavat merkinnät.

Perustelut

TAVOITTEET

Kannabiksen laillistamisella on kaksi päätavoitetta:

- 1) Lopettaa kieltolain aiheuttamat haitat.
- 2) Rakentaa kestävä sääntelyjärjestelmä, joka suojelee ja edistää ihmisoikeuksia sekä kansanterveyttä, vähentää rikollisuutta, korruptiota ja väkivaltaa sekä suojelee lapsia ja nuoria.

NÄIN KANNABIKSEN KIELTOLAKI EPÄONNISTUU

Kaikkien päihteiden käyttö aiheuttaa haittavaikutuksia. Jotkut päihteet ovat haitallisempia kuin toiset, mutta kaikissa haitat lisääntyvät, jos niiden annetaan olla täysin sääntelemättömillä markkinoilla, olivat ne sitten laittomia tai laillisia.

Aikoinaan tupakkaa mainostettiin tyylikkäänä terveystuotteena. Tupakka on kuitenkin terveydelle vaarallista ja siinä esiintyvä nikotiini aiheuttaa erittäin vahvan riippuvuuden. Tupakan sääntelemättömyydestä seurasi lisääntynyttä käyttöä, riippuvuutta ja sairauksia. Vahvan sääntelyn ja valistuksen myötä tupakan käyttö ja haitat ovat kuitenkin vähentyneet. Tupakan verotuksesta kertyy tuloja valtiolle yli miljardi euroa vuosittain.

Alkoholin kieltolain aikana väkevien alkoholijuomien käytön osuus kasvoi, terveysongelmat lisääntyivät ja rikolliset rikastuivat. Kieltolain kumoamisen jälkeen Suomeen on kehittynyt terveempi alkoholikulttuuri, ihmiset juovat miedompia juomia pienemmissä määrin, laitton alkoholintuotanto on loppunut ja valtiolle kertyy alkoholista verotuloja noin 1,5 miljardia euroa vuosittain. Nykyisin olisi poliittisesti lähes mahdotonta luoda kieltolaki alkoholille, sillä vaikka alkoholi on haitallinen päihde, sen kohtuukäyttö käsitetään yksilönvapauden piiriin kuuluvaksi.

Koska cannabis on laitonta, sitä myydään täysin sääntelemättömästi laittomilla markkinoilla. Sääntelemättömyys aiheuttaa runsaasti haittoja. Kieltolakia perustellaan usein sillä, että se estäisi monia kannabikseen liittyviä haittailmiöitä, mutta monet näistä haittailmiöistä johtuvat kuitenkin itse kieltolaista, eivät kannabiksesta, kuten näissä perusteluissa tuodaan esille. Kannabiksen käytöstä sinänsä johtuvien haittojen on arvioitu olevan lievempiä kuin tupakan ja alkoholin, ja kannabiksen arvioidaan aiheuttavan vähemmän riippuvuutta kuin kahvissa esiintyvän kofeiinin [1].

Kannabiksen kieltolain tavoite on ollut vähentää haittoja vähentämällä käyttöä. Se ei kuitenkaan vähennä käyttöä. Kannabiksen käyttö lisääntyy ja samalla kieltolaki tekee kannabiksesta haitallisemman päihteen yksilöille ja yhteiskunnalle. Kieltolaki siis epäonnistuu tavoitteessaan täysin ja samalla luo uusia turhia ja inhimillisesti vakavia haittoja.

KANNABISLAKI TOIMISI PAREMMIN

Kannabiksen sääntely luo keinot ehkäistä kannabiksen käyttöä ja sen haittoja, ja poistaisi laittomuuden tuottamat vaarat ja ongelmat, jotka turhaan vahingoittavat ihmisiä.

Kannabiksen käyttöä ja sen haittoja vähentäisivät nämä sääntelytoimet:

- myynnin ikäraja ja haittavero
- tuotteiden kontrollointi ja valvonta
- myyntipisteiden sijoittelu
- markkinoinnin rajoitukset [2]

Nämä toimet ovat vähentäneet tupakointia ja alkoholin käyttöä [3] sekä niiden haittoja.

Kannabiksen laillistamisen pelätyistä haittavaikutuksista, kuten alaikäisten lisääntyneestä käytöstä tai päihtyneenä ajamisesta, ei ole löytynyt näyttöä laillistaneissa osavaltioissa Yhdysvalloissa [4].

KIELTOLAKI ON EPÄOIKEUDENMUKAINEN

Kun eduskunta käsitteli kansalaisaloitetta kannabiksen dekriminallisoinnista 2020-2022, Professori Kimmo Nuotio osoitti, että “yksilön vapautta ja itsemääräämisoikeutta korostavassa järjestelmässä tavalliselta ihmiseltä ei voida rangaistuksen uhalla edellyttää päihitteettömyyttä” ja että “nykyinen holhoava sääntely ei ole yhteensopiva perus- ja ihmisoikeuksiin perustuvan huume politiikan kanssa eikä vakiintuneiden kriminalisointiperiaatteiden mukaista” [5].

Kannabiksen kieltolaki aiheuttaa monia muita oikeudenmukaisuus- ja ihmisoikeusongelmia. Kannabiksen laittomuus luo ympärilleen muutakin rikollisuutta, joka heikentää ihmisoikeuksien toteutumista. Se myös altistaa heikommassa asemassa olevia väestöryhmiä, kuten köyhiä ja etnisiä vähemmistöjä, poliisin ja oikeuslaitoksen mielivaltaisuudelle etenkin köyhemmissä ja epävakaaomissa maissa. YK:n asiantuntijat vaativatkin näistä ja monista muista syistä loppua globaalille “sodalle huumeita vastaan” [6].

Kannabiksen vastaisuus kiihotettiin propagandan avulla huumesodaksi Yhdysvalloissa 1960-luvulla poliittisesti motivoituneena hyökkäyksenä etnisiä vähemmistöjä ja poliittista oppositiota vastaan - heidät stigmatisoitiin ja tuomittiin rikollisina, tekosyynä kannabiksen käyttö. Tämä epäoikeudenmukaisuus ja rasismien ruma varjo jatkuu nykypäivään saakka etenkin rodullistettuun väestöön kohdistettuina kohtuuttoman ankarina tuomioina. Kannabiksen laillistaminen on yksi keino poistaa globaalisti ihmisryhmien sortoa ja lisätä oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa ja vakautta.

Suomikaan ei ole näistä ongelmista vapaa, vaikka tilanteemme on kannabiksen kieltolain kotimaata Yhdysvaltoja tässä suhteessa parempi. Jotta Suomi voisi näyttää esimerkkiä järjen

käytössä ja ottaa asiaan kantaa rakentavasti, täytyy Suomen ensin lopettaa oma kieltolakinsa. Yhdysvallat on jo alkanut purkaa omaansa.

KIELTOLAKI LISÄÄ PÄIHTEEN SAATAVUUTTA ALAIKÄISILLE

Mikään päihde ei sovi alaikäisten käytettäväksi. Nuorten kannabiksen käyttöön puuttuminen on tärkeää, sillä terveydelliset vaikutukset ovat suurempia, jos käyttö aloitetaan nuoruudessa aivojen kehittyessä. Kieltolaki tai dekriminisaatio eivät kuitenkaan tue alaikäisten päihteiden käytön ehkäisemistä: nuorten on helpompi saada laittomia päihteitä kuin apua päihdeongelmiin. Alaikäisen voi olla helpompaa ostaa kannabista kuin esimerkiksi alkoholia, sillä katu- tai internetkauppiailta ei ole ikärajoja. Laittomuuden stigma on myös yksi kynnys lisää avun saamiseen.

Kannabiksen laillistaminen ja sääntely voi saavuttaa tuloksia alaikäisten kannabiksen käyttöön puuttumisessa, sillä se mahdollistaa myynnin ikärajavälön. Kannabiksen laillisuus ei myöskään ole lisännyt Yhdysvalloissa nuorten kannabiksen käyttöä [7]. Uusien arvioiden mukaan kannabiksen laillistamisen mahdollisista ei-toivotuista vaikutuksista, kuten esimerkiksi alaikäisten lisääntyneestä käytöstä tai päihtyneenä ajamisesta, ei ole näyttöä [8].

KIELTOLAKI LISÄÄ KANNABIKSEN PÄIHDTTÄVYYTTÄ JA VAAROJA

Kannabiksen tuottajat ovat vuosikymmeniä kehittäneet kannabiksesta vahvempaa ja tiiviimpää [9], koska kieltolain aikana tiivistä on helpompi kätkeä ja vahvaa voi myydä pienemmissä erissä. Tämän takia esimerkiksi alkoholin kieltolain aikana Suomessa myytiin keskimäärin paljon väkevämpää alkoholia. Tämä on ns. kieltolain rautainen laki, että päihteet aina vahvistuvat sen aikana.

Päihdyttävämmässä kannabiksessa on suurempi THC-pitoisuus. THC eli tetrahydrokannabinoli on kannabiksen pääasiallinen päihdyttävä ainesosa. Suurempi THC-pitoisuus voi lisätä psykoosin riskiä [10,11], etenkin jos käyttö alkaa nuorena. Suurempi THC-pitoisuus myös usein liittyy pienempiin CBD-pitoisuuksiin [12]. CBD eli kannabidioli on yksi kannabiksen ei-päihdyttävistä ainesosista, joka saattaa vähentää THC:n psykoaktiivista vaikutusta ja psykoosin riskiä [13].

Rajoituksilla ja verotuksella voidaan suosia vähemmän haitallisia THC- ja CBD- pitoisuuksia, ja pakkausmerkinnät ja käyttöohjeet vähentäisivät kansanterveydellistä haittaa. Laittomasti valmistettu ja myyty päihde on terveysriski, sillä se saattaa sisältää ylimääräisiä ainesosia tai muita epäpuhtauksia, joista voi koitua eritasoisia terveyshaittoja tai jopa kuolema.

Synteettiset kannabinoidit ovat kieltolain tuotos: monissa maissa uusi aine on laillinen, kunnes toisin säädetään [14]. Uutta ainetta voi siis olla laillista myydä, sitä ei huumekoiria tunnista, ja pieni määrä äärimmäisen vahvaa ainetta on helppo kätkeä ja salakuljettaa. Synteettiset kannabinoidit ovat laittomilla markkinoilla kehittyneet hyvin vaarallisiksi ja, toisin kuin kannabikseen, niiden yliannostukseen voi kuolla [15]. Huumekuolemat ovat todiste päihdepolitiikan epäonnistumisesta.

KIELTOLAKI LISÄÄ EPÄTASA-ARVOA JA MIELIVALTA

Nykyinen rangaistuspainotteinen kieltolaki on lisännyt päihdehaittoja ja syrjäyttänyt ihmisiä. Tämän politiikan vaikutukset osuvat kovimmin alueisiin ja ihmisryhmiin, jotka ovat riskissä elämänongelmien kasaantumiselle.

Laittomien päihteiden käyttörikokset Suomessa koskevat suurimmalta osin kannabista [16]. Nykyisen lainsäädännön perusteella merkintä käyttörikoksesta säilyy poliisin tietojärjestelmässä viisi vuotta [17]. Käyttömerkintä haittaa etenkin nuorten tulevaisuutta ja voi syrjäyttää estämällä esimerkiksi kouluttautumista tai työllistymistä. Tämä voi myös kannustaa syrjäytettyä osallistumaan laittomaan päihdekauppaan toimeentulonsa turvaamiseksi.

Suurin osa kannabista käyttävistä ei jää siitä kiinni. Kiinnijäämisen riski on kuitenkin eriarvoista. Todennäköisyys jäädä kiinni, saada sakkoja tai merkinnän rekisteriin voi riippua ihmisen taustasta tai sosioekonomisista tekijöistä, kuten esimerkiksi tulotasosta, asuinalueesta tai ihonväristä. Hiljaisessa omakotilähiössä kiinnijääminen ei ole yhtä todennäköistä kuin matalan tulotason kerrostalolähiössä, missä poliisia usein tarvitaan ratkomaan häiriöitä, joita muut päihteet aiheuttavat. Kieltolain vaikutukset ja oikeudelliset sanktiot jakautuvat epäoikeudenmukaisesti.

Kannabiksen sääntely on yksi tapa ehkäistä syrjäytymistä. Samalla sääntelyn ja verottamisen tuoma talouskasvu ja julkisten palveluiden rahoittaminen hyvittäisi vähäosaisille epäonnistuneen päihdepolitiikan aiheuttamia ongelmia.

Kannabiksen laittomuus nostaa kynnystä kertoa sen käytöstä. Esimerkiksi mielenterveyspalveluihin hakeutuessa on tärkeää kertoa avoimesti päihteistä, jotta asia voidaan ottaa huomioon. Terveystieteiden alalla ei kuitenkaan suhtauduta hoidon kannalta rakentavasti laittomiin lääkkeisiin tai päihteisiin: on arkipäivää vaatia terapiapalveluja hakevalta potilaalta puhdas huumeanalyysi ehtona hoitoon pääsulle, mikä viivästyttää hoidon alkamista monella viikolla kannabiksen hajoamistuotteiden hitaan poistumisen takia, vaikka päihdevaikutus loppuu yhdessä vuorokaudessa. Kohtuullinen kannabiksen käyttö voi myös olla este Kelan kuntoutuspsykoterapian myöntämiselle [18]. Mielenterveyspalveluiden piiriin ei välttämättä edes

pääse, jos myöntää kannabiksen käytön, vaikka käytön syy olisi mielenterveysongelman itselääkintä paremman hoidon puutteessa [19].

Kannabiksen käyttö- ja rikosmerkintöjen syrjäyttävä vaikutus ja kynnys hakeutua hoitoon on ongelma, joka korostuu etenkin, kun mukana on muita kannabista vaarallisempia päihteitä. Hoitoon hakeutuminen on erittäin tärkeää vaarallisten ja riippuvuutta aiheuttavien päihteiden ongelmakäytön kohdalla. Siksi meidän täytyy purkaa kynnyksiä hyvälle hoidolle ja hoitoonohjaukselle. Kannabiksen kieltolaki on yksi merkittävä kynnys.

“PORTTITEORIA” ON PERUSTELU KIELTOLAKIA VASTAAN, EI SEN PUOLESTA

THL:n asiantuntijoiden mukaan ei ole tutkimusnäyttöä [20] niin kutsutulle porttiteorialle, eli oletukselle että kannabis johtaa muiden “vahvempien” päihteiden käyttöön. Monet eri tutkimukset, jotka ovat etsineet todisteita porttiteorialle, eivät ole löytäneet niitä [21]. Muut tutkimukset ovat epäilleet muita syitä, esimerkiksi kannabiksen asemaa laittomana päihteenä, mikä altistaa asiakkaat muiden laittomien päihteiden saatavuudelle [22].

Kannabiksen ja vahvempien laittomien päihteiden välinen yhteys johtuu kannabiksen laittomuudesta: kun kannabista ostetaan laittomien verkostojen kautta, syntyy samalla reittejä muiden laittomien päihteiden pariin. Kieltolain kumoaminen estää tämän tilanteen, kun katukauppa siirtyy laillisiin myyntipisteisiin, joissa myydään vain laillisia säänneltyjä päihteitä käyttöohjein varustettuna, eikä ostajalle tarjota samalla muitakin päihteitä.

Vaikka kannabiksen käyttö lisäisi vahvempien päihteiden käyttöä, mitä tutkimukset eivät siis tue, kannabiksen kieltolaki ei ole toimiva tapa katkaista väitettyä yhteyttä, koska kieltolaki ei ole vähentänyt kannabiksen käyttöä [23].

KIELTOLAKI HAITTAA LÄÄKEKÄYTTÖÄ

Kannabiksen lääkekäyttö on Suomessa laillista. Kuitenkin jopa ihmisille, jotka kriittisesti tarvitsevat sitä sairautensa hoitoon, reseptin saamista on vaikeutettu näin:

- Kela on linjannut, ettei lääkekannabista korvata toimeentulotukipäätöksen mukana tulevilla reseptilääkkeiden maksusitoumuksella.
- Lääkekannabista pidetään Suomessa normaalien lääkekorvausten ulkopuolella, vaikka Euroopan parlamentti on päätöslauselmassaan vuonna 2019 vaatinut, että jäsenmaissa kannabispohjaiset lääkkeet tulee korvata sairausvakuutusjärjestelmän kautta [24].
- Kelan ja Valviran on tulkittu painostaneen lääkäreitä luopumaan lääkekannabiksen määräämisestä potilaille [25], vaikka Euroopan parlamentti on kehottanut jäsenvaltioita olemaan puuttumatta lääkärien vapaaseen ammatilliseen harkintaan lääkekannabisreseptien kirjoittamisessa [24].

Kannabiksen laillistaminen tekee lääkekannabiksen määräämisestä helpompaa, sillä se vähentää laittomuudesta syntyvää stigmaa lääkärrien ja virkahenkilöiden keskuudessa. Jos potilaat, jotka tarvitsevat kannabista lääkkeeksi, eivät saa sitä laillisesti, heidät käytännössä pakotetaan rikollisiksi. Katukaupasta saatava kannabis ei kuitenkaan usein vastaa tuotetta, jota he tarvitsevat, sillä tuotteen sääntely ja laadunvalvonta puuttuu. Kannabiksen kasvattaminen lääkkeeksi tulkitaan huumausainerikokseksi, josta voidaan tuomita jopa kaksi vuotta vankeutta. Sairaankarkaus ei ole eettisesti perusteltua. Kannabiksen laillistaminen ja sääntely helpottaisi potilaiden ahdinkoa.

Kieltolain perustana pidetty huumausaineyleissopimus vuodelta 1961 alkaa näin:

“Sopimuspuolet, tuntien vastuun ihmiskunnan terveydestä ja hyvinvoinnista, toden, että huumausaineiden lääkinnöllinen käyttö on jatkuvasti välttämätöntä tuskien ja kärsimyksen lieventämiseksi ja, että asianmukaisin toimenpitein on varmistettava huumausaineiden saanti tähän tarkoitukseen, ...” [26]. Lääkekannabiksen huono saatavuus on siis epäinhimillistä, mutta myös Suomen oman huumausainelainsäädännön vastaista.

KIELTOLAKI HAASKAA POLIISIN AIKAA JA LISÄÄ KORRUPTIOTA

Kannabiksen laillistaminen vapauttaisi poliisin resursseja haitallisten rikosten torjuntaan. Poliisi takavarikoi joka vuosi kymmeniä tuhansia kannabiskasveja; vuonna 2020 yhteensä 470 kiloa päihteenä myytävää kannabista 1075 erillisessä takavarikossa ja 19 300 kasvia 1135 takavarikossa [27]. Poliisi käyttää mittavia resursseja selvittääkseen missä kannabiskasveja kasvatetaan, ja muuhun kieltolakiin liittyvään työhön, kuten kasvien hävittämiseen.

Poliisin ja oikeusjärjestelmän toimilla ei ole ehkäisevää vaikutusta kannabiksen saatavuuteen, kuten ei ollut alkoholin kieltolain aikanaan. Kieltolaista huolimatta käyttö lisääntyy ja sitä kautta myös järjestäytyneen rikollisuuden tuotot, mikä lisää rikollisjärjestöjen valtaa. Ottamalla kannabismarkkinat pois rikollisilta voidaan heikentää rikollisjärjestöjä.

Laittomien päihteiden myynnillä voi ansaita paljon rahaa. Näitä tuloja käytetään muun muassa virkahenkilöiden lahjontaan. Esimerkiksi Helsingin huumepoliisista on paljastunut korruptiotapauksia. Kannabis on Suomen sekä maailman yleisimmin käytetty laiton päihde, joten sen kieltolain kumoaminen vähentäisi rikollisten tuloja merkittävästi, ja sitä kautta myös korruptiota yhteiskunnassa.

KIELTOLAKI AIHEUTTAA YMPÄRISTÖHAITTOJA

Kun kannabiksen valmistus ja myynti on valtion sääntelyn ulkopuolella, samalla ovat myös toiminnan ympäristö- ja ilmastovaikutukset. Kannabiksen tuotanto ja kulutus ovat tosiasioita, joita ei kieltolaissa tai dekriminisaatiossa (laiton, mutta ei rangaistava) säännellä tai veroteta lainkaan. Samalla ei myöskään voida mitata tai säännellä päästöjä.

Kannabiksen tuotanto voi kuitenkin olla merkittävä päästölähde: Yhdysvaltojen Coloradossa kieltolain aiheuttaman laittoman kannabistuotannon ollaan arvioitu saastuttavan enemmän kuin laillisen tuotannon [28]. Kätkeydyssä kasvattamoissa auringonvalo joudutaan korvaamaan sähkövalolla, eikä jätteitä rohjeta toimittaa asianmukaiseen käsittelyyn, vaan ne joudutaan kätkemään luontoon. Kieltolain alla tuottajat eivät välttämättä seuraa mitään ympäristönsuojeluun liittyviä säännöksiä.

Ilmastokriisin ratkaisemiseksi mitään päästölähteitä ei voida jättää sääntelyn ja verotuksen ulkopuolelle, ei myöskään kannabiksen tuotantoa.

KANNABIS TUO TYÖPAIKKOJA JA VEROTULOJA

Kannabiksen tuotannon ja myynnin tuominen säänneltyjen markkinoiden piiriin loisi paljon työpaikkoja ympäri Suomea. Noin Suomen kokoisessa Coloradossa lailliset kannabismarkkinat työllistävät yli 40 000 ihmistä [29]. Kannabiksen sääntely lisäisi työllisyyttä ja verokertymää, ja vähentäisi valtion menoja työttömyys- ja toimeentulotukina. Se on mainio tapa elvyttää taloutta.

Jos naapurimaamme eivät laillistaisi kannabista, päihdeturismi voisi lisätä ravintola-, hotelli- ja kulttuurialan yrittäjien tuloja. Liikaa kannabista käyttävät turistit eivät ole yhtä suuri riesa kuin esimerkiksi alkoholia liiaksi nauttivat: kannabis ei tee ihmisistä alkoholin tavoin väkivaltaisia ja rellestäviä, vaan ennemmin rauhallisia ja nälkäisiä. Yliannoksista ei seuraisi kuolemia, vaan vain pahoinvointia ja tokkuraa.

Suomessa on olemassa jo liikkeitä, jotka myyvät päihdyttämättömiä kannabistuotteita, kuten siemeniä, öljyä ja kukintoja. Nämä kotimaiset yrittäjät työllistävät ihmisiä ja maksavat veroja toiminnastaan. Nykyinen kieltolaki hankaloittaa heidän yritystensä toimintaa monin tavoin, vaikka se on täysin laillista.

HAMPPU JA KANNABIS KOHENTAVAT MAATALOUTTA

Kannabiksen laillistaminen tuo maataloudelle uuden sadon. Uusi tulonlähde on kannabiksen laillistamisen etujoukoissa oleville maille edullinen, sillä se ei välttämättä vaadi valtion tukia. Kannabiksen kasvattaminen voisi virvoittaa kuihtuneiden maaseutukuntien kituvan talouden. Siksi MTK:kin kannattaa kannabiksen viljelyä [30].

Kieltolaki haittaa hamppuyrittäjiä turhaan. Suomen nollatoleranssi THC:lle tekee hampun kasvattamisesta hankalaa, koska kaikissa hamppukasveissa (eli kannabiskasveissa) on jonkin verran THC:tä, vaikka eivät päihteeksi kelpaakaan.

Hampulla on jopa tuhansia erilaisia käyttötarkoituksia biopolttoaineesta hamppubetoniin [31]. Siitä voidaan tehdä ruokaa, kosmetiikkaa, kangasta, paperia, pakkauspehmusteita, eristeitä, auton sisustuksen osia, ja se sitoo paljon hiiltä ilmakehästä [32].

SÄÄNTELY ON PAREMPI KUIN DEKRIMINALISAATIO

Kannabiksen dekriminalisaatio, jota eduskunnalle on aikaisemmassa kansalaisaloitteessa ehdotettu, olisi tarpeellinen, muttei kestävä ratkaisu. Dekriminalisaatio voisi tervehdyttää ja järjeistää asenteita. Se poistaisi monia kieltolain syrjäyttäviä vaikutuksia. Se ei olisi kuitenkaan merkittävä parannus, sillä se ei mahdollista tuotannon ja myynnin sääntelyä ja verotusta.

Vaikka dekriminalisaatio vähentäisi kieltolain aiheuttamia ongelmia, se ei välttämättä hidasta nykyistä käytön kasvua. Helpompi pääsy päihdepalveluihin vähentää heroinin käyttöä [33], mutta tilanne ei ole välttämättä sama kannabiksen suhteen. Kannabiskeskustelua vaivaa se pulma, että kaikki laittomat päihteet niputetaan yhteen. Keinot heroini-ongelmien vähentämiseen Portugalissa eivät välttämättä tehoa kannabisongelmiin Suomessa.

Valtaosa kannabiksen käyttäjistä käyttää kohtuudella, jolloin se ei ole elämälle rappiollista. Apua pitää olla tarjolla, mutta moni ei sitä kannabiksen vuoksi tarvitse. Keskustelu hoidon tarpeesta ja haittojen ehkäisystä täytyy pitää maan tasalla ja rehellisyyden raameissa. Emmehän me vaihtaneet alkoholin kieltolakiakaan laittomuuden ja laillisuuden rajamailla häilymiseen, jossa kohtuukäyttäjät ohjataan vieroitushoitoon, jota he eivät tarvitse, ja estetään pääsemästä tarvitsemaansa hoitoon. Kun Suomen alkoholikieltolaki kumottiin ja uusi väkijuomalaki hyväksyttiin vuonna 1932, moni valtion alkoholimyymälä avasi ovensa lain voimaantulopäivänä.

KANNABIKSEN LAILLISTAMINEN ETENEE

Noin puoli miljardia ihmistä asuu paikassa, jossa kannabis on laillista. Heihin liittyy pian yli 80 miljoonaa saksalaista. Kannabiksen käyttö päihteenä on tämän kirjoittamisen hetkellä sallittua Alankomaissa, Australian pääkaupungissa, Espanjassa, Etelä-Afrikassa, Georgiassa, Kanadassa, Maltalla, Meksikossa, Uruguayssa, Thaimaassa ja Yhdysvaltojen 19 osavaltiossa ja pääkaupungissa sekä kaikissa Amerikan alkuperäisväestön reservaateissa.

Kesäkuussa 2021 julkaistu EU:n huumepoliittinen linja painottaa ihmisoikeusnäkökulmaa ja valtioiden tarvetta etsiä rangaistuksille vaihtoehtoisia politiikkatoimia [34]. Malta laillisti ensimmäisenä EU-maana kannabiksen. Alankomaat ja Espanja sallivat kannabiksen rajoitetun myynnin ja käytön, vaikka se on samalla enimmäkseen laitonta. Luxemburgin ja Saksan hallitukset suunnittelevat laillistavansa kannabiksen tällä hallituskaudella.

Kieltolain kotimaassa Yhdysvalloissa enää 9% kansasta kannattaa kannabiksen kieltolakia [35]. Kannabiksen kieltolain suosio heikkenee, kun huomataan ettei asia olekaan niin, kuin mihin ihmiset on vuosikymmenien ajan peloteltu uskomaan. Suomessakin kannatus kannabiksen kieltolain kumoamiselle kasvaa kohisten. Suomessa on nykyään tarjolla jopa kannabisaiheisia kokkausohjelmia.

Kannabiskaupan laillistamista on vastustettu vetoamalla kansainvälisiin huumesopimuksiin, mutta kieltolain perustana pidetty huumausaineyleissopimus vuodelta 1961 sallii laillistamisen ja asettaa sille artiklassa 28 yhden ehdon: kaupan valvontaa varten pitää perustaa virasto [36].

Nyt tiedetään, että kannabiksen laillistaminen palvelee parhaiten huumausaineyleissopimuksen tavoitetta, joka on ihmiskunnan terveyden ja hyvinvoinnin takaaminen ja edistäminen. Kannabiksen laillistaminen ei ole radikaali idea, vaan valtavirtaa tutkittuun tietoon pohjautuvassa liberaalissa ihmisoikeusperustaisessa politiikassa.

YHTEENVETO

Tämä aloite perustelee kattavasti, miksi Suomenkin pitäisi korvata kannabiksen kieltolaki sääntelyllä. Pääteen sääntelyn on perustuttava tutkittuun tietoon.

Kieltolaki ei tuonut meille kannabiksesta vapaata maailmaa. Sääntelykään ei tuo meille kannabiksen haitoista vapaata maailmaa, mutta sillä voidaan minimoida haitat ja korvata kulut.

Sääntelyllä ei päästä eroon kaikesta ongelmakäytöstä, mutta sillä voidaan vähentää sitä. Sääntely ei tuhoa laittomia markkinoita kokonaan, mutta se korvaa ne, mikä vähentää ammattirikollisuutta, korruptiota ja saasteita, ja luo uuden teollisuuden.

Sääntely minimoi kannabiksen käytön aiheuttamat haitat yksilöille ja yhteiskunnalle, sekä poistaa ne haitat, joita nykyinen kieltolaki aiheuttaa.

On aika toimia, kuten monet muut maat ovat jo toimineet. Kumotaan valheisiin perustuva, haittoja aiheuttava kieltolaki ja aloitetaan kannabiksen kattava sääntely.

LÄHTEET

Löytyvät linkit muihin verkkosivuihin -osiosta osoitteesta
www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/11377

Vastuuhenkilöt

Ari Siliämaa

Coel Thomas

Kaisa Kukinto

Kimmo Wilska

Mika Luoma-aho

Timo Larmela